

ESPOON OHJAUSSUUNNITELMA VUOSILUOKILLE 1-9

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt kaikkien erilaisten oppijaryhmien osalta. Suunnitelman tehtävä on vahvistaa ohjauksen toteutusta, koordinointia ja johtamista. Espoossa ohjaussuunnitelma koostuu Espoon laadukkaan ohjauksen mallista ja koulukohtaisesta ohjaussuunnitelmasta, joka on koulun lukuvuosisuunnitelman liite. [Espoon laadukkaan ohjauksen](#) malli on luettavissa espoo.fi-sivulla ja on kouluilla käytössä myös pdf-versiona. Malliin sisältyy eri ohjauksen toimijoiden tehtävät laadukkaassa ohjauksessa, laadukkaan ohjauksen työtapoja ja siirtymävaiheiden ohjauksen kuvaus. Oppilaitoksessa tutustutaan Laadukkaan ohjauksen malliin osana koulukohtaisen ohjaussuunnitelman työstämistä.

Espoon ohjaussuunnitelma perustuu opetussuunnitelmaan ja [OPH:n hyvän ohjauksen kriteereihin](#). Valtakunnallisten kriteerien tavoitteena on varmistaa lasten ja nuorten ohjauksen jatkumo tasapuolisesti ja saavutettavasti asuinpaikasta ja olosuhteista riippumatta. Hyvän ohjauksen kriteereissä on huomioitu [Elinikäisen ohjauksen strategian](#) tavoitteet ja toimenpidesuosituksset. Espoossa ohjauksen suunnittelua raamittaa Espoon laadukkaan ohjauksen malli ja oppilaitosten ohjaussuunnitelmaa varten laadittu tämä yhteinen pohja, joilla pyritään takamaan ohjauksen tasainen laatu jokaiselle oppijalle koulusta riippumatta.

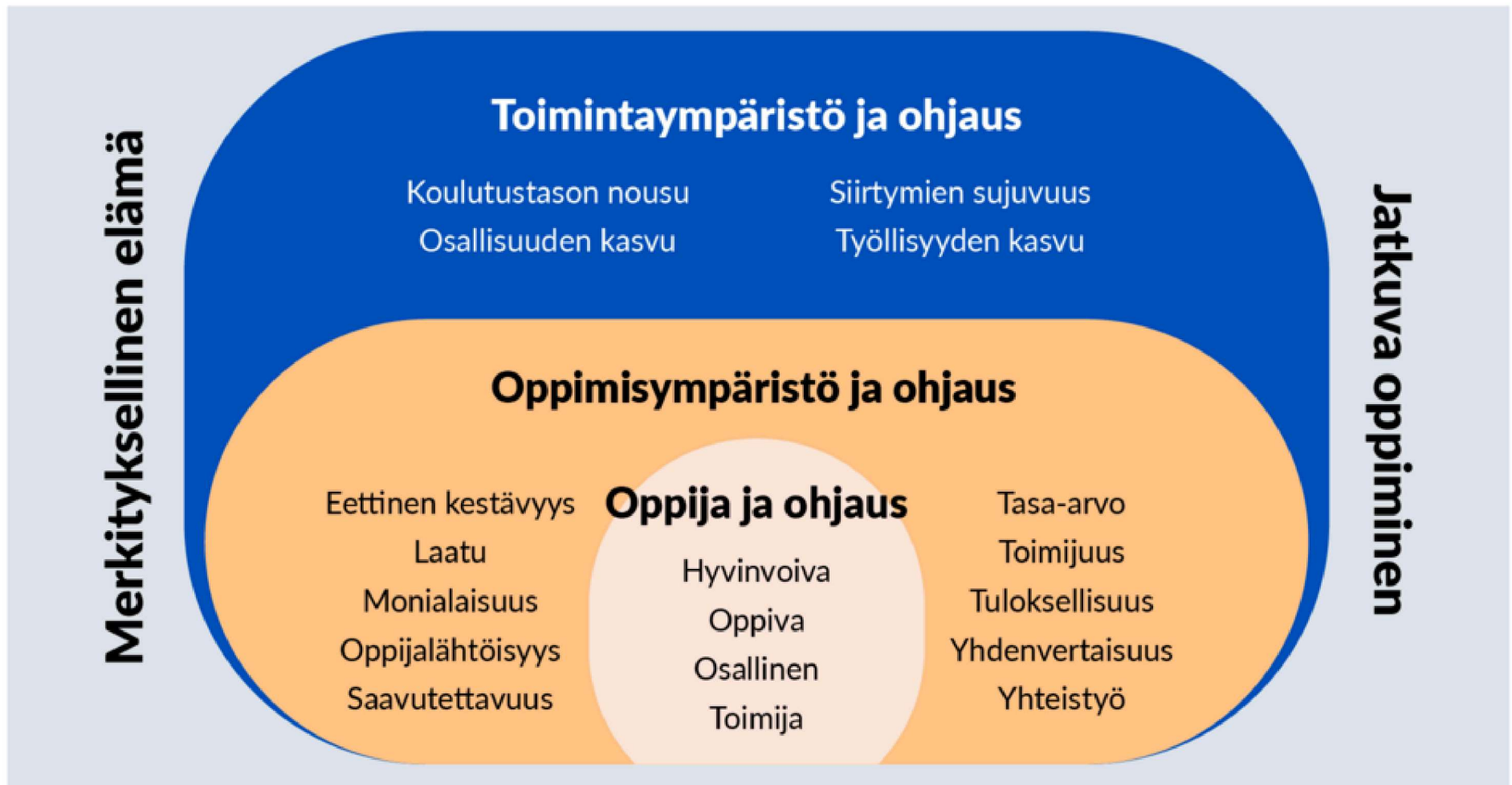
Tässä koulukohtaisessa ohjaussuunnitelmapohjassa on kuvattu yhtenäisiä ohjauksen käytäntöjä Espoossa oppilaitoksesta toiseen. Vastuuhenkilöt on pääsääntöisesti kirjattu valmiiksi. Koulukohtaisessa ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjauksen toteuttaminen kaikkien koulun erilaisten oppijaryhmien osalta, jotta jokaisen oppijan ohjaus tulee huomioitua suunnitelmassa.

Suunnitelmaa tehtäessä oppilaitoksessa tunnistetaan, suunnitellaan ja kuvataan koulukohtaisesti:

- ✓ Espoon laadukkaan ohjauksen mallissa esitellyistä rooleista poikkeavat/koululla lisäksi toimivat ohjauksen toimijat,
- ✓ erilaiset ohjausta saavat oppijaryhmät,
- ✓ koulukohtaiset ohjauksen käytänteet, jotka kuvataan niille varattuihin taulukon sarakkeisiin jokaisen kokonaisuuden kohdalla,
- ✓ ohjauksen toteutustavat ja aikataulut (esimerkiksi: heti koulun alkaessa / kerran jaksossa / lukuvuoden mittaan / päivämäärä), ja tarvittavilta osin kirjataan tiedot ohjaussuunnitelmaan.

Ohjaussuunnitelma tehdään yhteistyössä koulun henkilökunnan, oppilaiden, huoltajien ja sidosryhmien kanssa ja ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Valmiin ohjaussuunnitelman voi tulostaa opettajien työskentelytilaan lukuvuoden ajaksi muistuttamaan ohjauksen työnjaosta ja kokonaissuunnitelmasta.

Seuraava kuvio on OPH:n tuottamista valtakunnallisista hyvän ohjauksen kriteereistä ja kuvaa hyvän ohjauksen tavoitteita merkityksellisen elämän ja jatkuvan oppimisen tukemiseksi.

Seuraava kuvio on OPH:n tuottamista valtakunnallisista hyvän ohjauksen kriteereistä ja kuvaa Elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteet ja toimenpidesuosituksia sekä listaa hyvän ohjauksen kriteerit, jotka toimivat teemoina oppilaitoskohtaisessa ohjauksen suunnittelussa.

> Kauklahden koulun ohjaussuunnitelma

Osana ohjaussuunnitelman työstämistä koulussamme on tutustuttu Espoon laadukkaan ohjauksen malliin. ☐

Ohjaussuunnitelma on käsitelty / käsitellään viimeistään lokakuun loppuun mennessä

- ✓ opettajakunnan kanssa: > 24.9.2025
- ✓ yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyöryhmässä: > 30.9.2025

Laatutavoitteet Espoossa

- ✓ Noudatetaan valtakunnallisia hyvän ohjauksen kriteerejä
- ✓ Koulun toimintakulttuurissa on ohjauksellinen näkökulma
- ✓ Koko koulun osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö vastaa ohjauksesta
- ✓ Jokaisessa peruskoulussa on yhtenäiset ohjauksen toimintamallit (Laadukkaan ohjauksen malli Espoon perusopetuksessa)
- ✓ Oppijalla on oikeus 7.–9. luokilla sekä oppilaanohjaajaan että luokanohjaajaan (luokanvalvoja) / luokanopettajaan
- ✓ Tavoitteena on, että yhtä oppilaanohjaajaa kohden on enintään noin 220 ohjattavaa. Ohjattavien kokonaismäärään lasketaan kaksinkertaisina oppijat, jotka tarvitsevat oppilaskohtaista tukea, S2-oppimäärää opiskelevat oppijat ja joustavan perusopetuksen (JOPO- ja TEPPO-) oppijat.
- ✓ Tavoitteena on, että luokkamuotoista ohjausta opetussuunnitelmasisältöjen mukaisesti antaa koulutuksen saanut oppilaanohjaaja
- ✓ Hyvää ohjauksellista yhteistyötä toteutetaan yhdessä oppijoiden ja huoltajien kanssa
- ✓ Oppilaanohjaajat ovat tehtävänsä kelpoisia

Koulun ohjattavat oppijat, erilaiset ohjattavien ryhmät sekä oppilaanohjauksen resurssi

- Vuosiluokkien 1–6 oppijoiden määrä: > 0
- Vuosiluokkien 7–9 oppijoiden määrä: > 370
 - kaksinkertaisena laskettavien oppijoiden määrät (vuosiluokat 7–9):
 - ✓ S2 oppijat: > 64
 - ✓ erityisen tuen/oppilaskohtaisen tuen päätöksellä opiskelevat oppijat: > 53
 - ✓ joustavan perusopetuksen eli JOPO- ja TEPPO-oppijat: > 0
 - ➔ Vuosiluokkien 7–9 oppijoiden laskennallinen määrä (huomioituna painokertoimella lasketut oppijaryhmät): > 551
- Oppilaanohjaajien määrä: > 2 1/2 nimet: > Hanna Särkkä, Mari Räsänen, Iida Pernes (1/2)
- Muiden oppilaanohjausta antavien opettajien määrä: > 36 ja nimet: > Engström Sofia, Fleming Johanna, Forss Tommi, Granö Anna, Hakkarainen Jari, Haveri Susanna, Havu Jonna, Husso Heli, Karihtala Sirpa, Karvinen Esa-Pekka, Kauppinen Niina,
- Kivistö Anne, Kuusisto Tero, Lerkki Asta, Maasara Elsa, Mala Essi, Metso Risto, Miettinen Iina, Niemenpää Seija, Nieminen Eliisa, Paloniemi Jasmin, Puhakka Emma, Puustinen Pietari, Saarinen Pekka, Sahramaa Arto, Salin Teemu, Seppänen Saila, Shaikh Enas, Sievänen Lea, Sirviö Markus, Surma-Aho Anni, Sydänmaa Birgitta, Tiikkainen Päivi, Tuominen Eeva-Riitta, Voutilainen Mikko, Välimäki Vilma

- Mahdollinen koulukohtainen lisäys tai tarkennus ohjauksellisiin tehtävään (esim. jonkin uuden toimijan kuten virka-apulaisrehtorin tai muun toimijan uuden roolin kuvaus tai jonkin Espoon laadukkaan ohjauksen mallissa kuvatun tehtävän tarkennus):
> Koulunuorisotyöntekijä Kim Forsgrenillä on myös suuri vastuu päivittäisestä ohjaustyöstä niin välitunneilla kuin oppituntien aikana.
 - Oppilaitos kuvaa erilaista ohjausta saavat oppijaryhmät (esim. poikkeavaa ohjausta saavat ryhmät kuten pienryhmä, TA-opetus, työelämäpainotteinen perusopetus (TEPPO), valmistava opetus jne.):
> kaksi valmistavan opetuksen luokkaa, jokaisella vuositasolla yksi pienryhmä jossa opettaja sekä ohjaaja
- ➔ Erilaisten ohjausta saavien ryhmien koulukohtaiset käytänteet kuvataan niille varattuihin taulukon sarakkeisiin jokaisen kokonaisuuden kohdalla. TA-opetuksen osalta ops määrittelee, että toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen sisältyy oppilaanohjausta, tarvittaessa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8–9 ja työelämään tutustumista vuosiluokilla 7–9, mikäli se on oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaista. Työelämään tutustuminen voidaan toteuttaa esimerkiksi eri ammattialoihin, työpaikkoihin, tuettuun asumiseen, päivätoimintaan tai opiskelualoihin tutustumalla. Oppilaanohjauksen ja tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen järjestämisen periaatteet kuvataan tässä koulukohtaisessa ohjaussuunnitelmassa.

Ohjauksen vuosisuunnitelma tavoitteittain

Oppilaitos voi lisätä mahdolliset tarkennukset reunasarakkeeseen ja oppilaitoskohtaiset erityishuomiot niille erikseen varattuun tilaan kunkin tavoitteen alle.

OHJAUS HUOMIOI OPPIJAN KOKONAISTILANTEEN			
Tavoitteet	Mitä se on, miten se toteutetaan?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Hyvä ohjaus on oppijan kokonaistilanteen tukena, kun ✓ oppijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ✓ oppijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät ✓ oppija tunnistaa omia vahvuuksiaan	Rehtori tukee työyhteisön ohjauksellista otetta ja kohdentaa resurssit siten, että riittävä ohjaus on mahdollinen (esim. samanaikaisopetus, joustavat ryhmittelyt, tukiopetuksen käyttö ja muut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt)	rehtori	Koulun koko henkilöstö vastaa osaltaan ohjauksesta. Koulussa järjestetään laaja-alaisen erityisopettajien sekä su2-oppilaita tukevaa samanaikaisopetusta. Koulussamme on mahdollisuus joustaviin opetusryhmittelyihin ja tukiopetusta annetaan tarvittaessa. 8.- ja 9.-luokkalaisten tet-harjoitteluista vapautuvia

✓ oppijan osallisuus vahvistuu ✓ oppija asettaa ja saavuttaa omia tavoitteitaan ✓ oppija saa omiin valmiuksiinsa ja tavoitteisiinsa nähden riittävästi sopivaa ohjausta.	Oppijoille tarjotaan mahdollisuutta osallistua koulun yhteisten asioiden hoitamiseen (esim. kummioppilastoiminta, oppilaskunta, tukioppilastoiminta, kerhotoiminta, välituntitoiminta, Verso ym.)	kaikki opettajat, erityisesti oppilaskunnan ohjaavat opettajat, tukioppilasohjaajat, kerhotoiminnasta vastaavat opettajat ym.	tunteja hyödynnetään samanaikaisopetuksessa. Koulunkäynninohjaajia työskentelee pienryhmäluokissa sekä oppilaiden integraatiotukena. Oppilaskunnan hallituksen jäsenet valitaan jokaiselta luokalta vapaaehtoisista, tarvittaessa äänestäen. Tukioppilaksi haluavat oppilaat hakevat 8. luokan keväällä mukaan toimintaan. Hakijoille pidetään haastattelut, joissa mukana ovat tukioppilasohjaaja sekä kuluvan lukuvuoden tukioppilaat. He tekevät perustellun esityksen seuraavan lukuvuoden tukioppilaksi valittavista oppilaista, jonka tukioppilasohjaaja esittää johtotiimille. Tukioppilaat ideoivat, suunnittelevat ja toteuttavat erilaisia koulun yhteishenkeä parantavia tapahtumia ja tempauksia pitkin lukuvuotta. He työskentelevät pareittain tai pienissä ryhmissä, ja heille jaetaan omat vastuu-/kummiluokat. Molemmat tehtävät ovat luottamustehtäviä, joista oppilas voidaan erottaa huonon käytöksen vuoksi.
--	--	--	--

	Kannustetaan oppijoita osallistumaan oppilaskuntatyöhön ja koulun kehittämiseen.	oppilaskunnan ohjaajat, rehtori	Kaikilla koulun oppilailla on mahdollisuus hakeutua oppilaskunnan hallitukseen. Oppilaskunnan hallitukseen valitut edustajat käsittelevät oppilailta itseltään sekä koululta tulleita ajankohtaisia teemoja ja kehittämiskohteita. Edustajat tiedottavat käsitellyistä asioista luokanvalvojaa ja luokkaansa. Oppilaille korostetaan, että kaikki koulun oppilaat ovat osa oppilaskuntaa.
	Ensimmäisen kouluvuoden aikana huoltajilla on oikeus vähintään kahteen ja sen jälkeen lukuvuosittain vähintään yhteen henkilökohtaiseen tapaamiseen lapsen luokanopettajan/luokanohjaajan kanssa.	luokanopettajat/luokanohjaajat	Kaikille oppilaille järjestetään vuosittain huoltajatapaamiset luokanvalvojan kanssa
	Oppijoita ohjataan sekä ryhmässä että tarvittaessa henkilökohtaisesti (esim. ohjauskeskustelut).	luokanopettajat/luokanohjaajat, aineenopettajat, erityisopettajat, oppilaanohjaajat	Väliarviointia täydennetään arviointikeskustelulla. Oppitunneilla tapahtuu jatkuvaa ohjausta. 7.luokkalaisille ohjauskeskustelut toteutetaan pienryhmässä, 8.lk pareittain sekä 9. lk yksin.Yksilöohjausta tarjotaan tarpeen mukaan kaikilla luokka-asteilla. Erityisopettajat käyvät oppitunneilla keskusteluja opetusryhmän tai yksittäisten oppilaiden kanssa

			opiskelutavoista, jatko-opinnoista, ammateista ym.
	Henkilökohtaista ohjausta jatko-opintojen suunnittelemiseksi on tarjottava vähintään kaikille 9.-luokkalaisille kerran.	oppilaanohjaajat	Jokainen 9.luokan oppilas tavataan vähintään kerran, tarpeen mukaan useammin.
	Tehostettua henkilökohtaista ohjausta tarjotaan vuosiluokkien 8–9 oppijoille, jotka tarvitsevat perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea.	oppilaanohjaajat/ luokanopettajat/ aineenopettajat/ erityisopettajat	> Aineenopettajat ja erityisopettajat kertovat huomaamistaan ohjaustarpeista oppilaanohjaajalle. Tehostetun ohjauksen tarpeen arvioivat oppilaanohjaajat yhteistyössä erityisopettajien kanssa. Ohjauksessa huomioidaan oppilaan vahvuudet ja lähtökohdat sekä tuen tarpeet. Tehostetun tuen oppilaiden pedagogisiin tukipapereihin kirjataan tehostettu ohjaus sekä sen toteutustavat ja vastuut. Tehostetussa ohjauksessa huoltajayhteistyö. Opo kirjaa tavoitteet Wilman lomakkeelle "Oma opiskelusuunnitelmani
Oppilaitoskohtaisia erityishuomioita ja esim. koulun erilaisten oppijaryhmien ohjaus	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän	>

OHJAUS ON OPPIJALÄHTÖISTÄ JA VUOROVAIKUTTEISTA

Tavoitteet	Mitä se on, miten se toteutetaan?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
------------	-----------------------------------	---------------------	---------------------------

Hyvä ohjaus on oppijälähtöistä ja vuorovaikutteista, kun ✓ oppijan tarpeet ja valmiudet huomioidaan ✓ oppijan motivaatio vahvistuu ✓ ohjaus edistää yksilöllisten opinto- ja urasuunnitelmien toteutumista ✓ ohjaus muodostaa jatkumon erilaisissa siirtymävaiheissa ✓ ohjaus perustuu molemminpuoliseen luottamukseen ✓ ohjaus mahdollistaa jatkuvan, kannustavan palautteen ✓ ohjaus auttaa oppijaa kiinnittymään opintoihin.	Oppijoita ja huoltajia tuetaan ainevalintojen tekemisessä, yläkoulussa oppijoita tuetaan ainevalintojen itsenäiseen tekemiseen.	luokanohjaajat, aineenopettajat, oppilaanohjaajat	> Kauklahden koulussa 7., 8. ja 9. luokille tehtävät valinnaisainevalinnat tehdään hyvissä ajoin. Opettajat tai oppilaanohjaajat esittelevät opettamansa valinnaisaineet. Oppilaanohjaajat tiedottavat huoltajia prosessista. Valinnaisainevalinnat tekee oppilas huoltajien kanssa keskustellen.
	Oppijaa tuetaan ottamaan vastuuta omaan oppimiseen liittyvissä asioissa sekä ottamaan osaa opintokokonaisuuksien suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin eri oppiaineissa ja niiden yhdistelmissä.	luokanohjaajat, aineenopettajat, oppilaanohjaajat	>Oppilasta ohjataan tavoitteiden asettamisessa sekä kannustetaan opintojen mahdollisen hyvään etenemiseen. Opintojen etenemistä seurataan. Aineenopettajat kertovat oppilaille arviointiperusteet ja oppilaita osallistetaan arvioinnin suunnitteluun. Opettajat tukevat oppilaita itsearvioinnissa.
	Oppijan poissaoloja seurataan ja kouluun kiinnittymistä tuetaan kaikissa koulupolun vaiheissa. Poissaoloja seurataan Espoon käytössä olevan yhteisen ohjeistuksen mukaisesti. Erityisesti poissaolon jälkeisen koulutyön sujumisesta huolehditaan.	luokanopettajat/ luokanohjaajat, kaikki opettajat	Luokanvalvoja seuraa säännöllisesti luokkansa oppilaiden poissaoloja. Koulussa noudatetaan Espoon poissaoloihin puuttumisen mallia.
Oppilaitoskohtaisia erityishuomioita ja esim. koulun erilaisten oppijaryhmien ohjaus	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän

Tavoitteet	Mitä se on, miten se toteutetaan?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Hyvä ohjaus on saavutettavaa ja monikanavaista, kun se ✓ hyödyntää koulussa ja oppilaitoksessa yksilö-, pienryhmä-, ryhmä- ja vertaisohjausta ✓ on toteutettavissa niin lähi-, etä- kuin digiohjauksena ✓ hyödyntää ohjauskeskustelussa eri ohjausmuotoja oppijan tavoitteet ja tarpeet huomioiden	Vuorovaikutuksen väylinä toimii Wilma-järjestelmä ja oppijoille sekä huoltajille suunnatut tilaisuudet, tapaamiset ja keskustelut.	koko koulu	Wilma on kodin ja koulun viestinnän ensisijainen väline. Sitä hyödynnetään myös koulun sisäisessä viestinnässä.
	Moniammatillinen yhteistyö ja osallistaminen toteutuu mm. yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä sekä monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja projekteissa sekä alueellisessa kasvatuskumppanuusverkostossa.	rehtori, yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä, opettajat	> Opettajan työtä tukevat laaja-alainen erityisopettaja, oppilaanohjaaja ja/tai koulunkäynninohjaaja. Oppilaspalaveriinhin pyydetään tarvittaessa mukaan oppilashuoltoryhmän jäseniä tai koulun ulkopuolisia, oppilaan asioihin liittyviä, tahoja = verkostopalaveri..
	Oppijoita ja huoltajia tiedotetaan ohjaukseen liittyvistä asioista. ✓ huoltajainfot ✓ huoltajatapaamiset ✓ nettisivut ✓ ohjauskeskustelut ✓ Wilma-viestit ja tiedotteet	rehtori, luokanopettaja, luokanohjaaja, oppilaanohjaajat	> Wilma toimii tiedottamisen kanavana. Huoltajatapaamiset LV:t Luokanvalvojat tapaavat oppilaat huoltajan kanssa kerran lukuvuodessa. Oppilaanohjaajien ylläpitämät Opoli-nettisivut yhteistyössä Saunalahden ja Vanttilan koulun kanssa. Opolassa tiedotetaan oppilaita mm. yhteishakuasioista ja TET-paikoista.

	Wilma on koko yhteisön tärkeä työväline kommunikoinnissa.	koko koulu	> Wilmaan kirjataan tuntipäiväkirjat (tunnilla käsitellyt asiat), kotitehtävät ja kokeet. Opettajat vastaavat huoltajien viesteihin kolmen päivän kuluessa.
	Sähköinen oppimisympäristö, -alusta tai -sovellus on käytössä monen aineen opetuksessa.	oppimisympäristöjen, ohjelmien ja alustojen vastuuhenkilöt, opettajat	> Googlen classroom on käytössä Oppitunneilla pelataan välillä sähköisiä oppimispelejä, mm. Kahoot tai Blooket. Oppilailla on käytössä ViLLE-oppimisympäristö mm. kemian ja suomen oppitunneilla. Matematiikassa käytetään mm. GeoGebra-alustaa ja Trinket-ohjelmointiympäristöä . Kemian tunneilla tutustutaan MolView-mallinnusohjelmaan . Oppilaat voivat ladata puhelimeensa Arttu-sovelluksen tai Sanoma-sanastot, joiden avulla voi esim. kuunnella oppikirjan kappaleita tai harjoitella sanoja. Myös Nova-verkkosivua voi käyttää apuna. Oppilaita ohjataan hyödyntämään erilaisia digitaalisia karttasovelluksia.

			Liikunnassa hyödynnetään mm. Sports Tracker-sovellusta. Kuvataiteen tunneilla käytetään Pixlr-sovellusta kuvankäsittelyssä ja kännyköiden Flipaclip-sovellusta animaatioiden luomisessa. Arttu-sovellusta käytetään Sanomapron opetusmateriaalien lisänä. Celia-äänikirjasovellusta käyttävät oppimisen tuen oppilaat. aineenopettajat täydentää
	Oppilashallinto-ohjelmat ovat koulun tietohallintajärjestelmä, jonne syötetään mm. oppijoiden henkilötiedot ja suoritukset sekä pidetään ne ajantasaisina.	rehtori. koulusihteeri	> Teemu ja Maiju
	Wilma-tunnukset jaetaan kansliasta. Huoltajia ohjataan luomaan omat tunnukset ja huoltajien tunnusten luonti on huoltajien vastuulla.	koulusihteeri	> Lukuvuoden alussa tarkistetaan Wilma-tunnusten toimivuus luokakohtaisesti (lv) ja luokanvalvojat keräävät listan toimimattomista tunnuksista uusittavaksi koulusihteerille. Oppilaat käyvät itsenäisesti koulusihteerillä uusimassa lukuvuoden aikana unohtuneet salasanat .
	Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen saaminen merkitään Wilman Oma opiskelusuunnitelmani -lomakkeelle. (Myös TEPPO-, JOPO- oppilaille).	oppilaanohjaajat	> Oppilaanohjaaja tekee tarvittavat kirjaukset ja arkistoi arkistointiohjeen mukaan.

	Oppilaanohjauksen kohdalle arviointiin merkitään S (suoritettu), jotta opinnot siirtyvät KOSKI-järjestelmään sujuvasti.	oppilaanohjaajat	> Oppilaanohjaajat merkkavat S-merkinnät arviointikirjojen aukiolojen puitteissa.
	KOSKI-järjestelmään ja Opintopolkuun siirretään vuosittain päättöluokkalaisten tiedot ja niitä päivitetään tarvittaessa.	koulusihteeri	> Koulusihteeri toimii kansallisen ohjeen mukaan.
	VALPAS-järjestelmän kautta ilmoitetaan oppijat, jotka eivät ole sijoittuneet perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.	oppilaanohjaajat	> Oppilaanohjaaja kirjaa ilman opiskelupaikkaa jääneet sekä opiskelupaikan vastaanottamatta jättäneet perusopetuksen päättäneet nuoret Valpasjärjestelmään valtakunnalliseen määräaikaan mennessä.
Oppilaitoskohtaisia erityishuomioita ja esim. koulun erilaisten oppijaryhmien ohjaus	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän

OHJAUS ON MONIALAISTA YHTEISTYÖTÄ

Tavoitteet	Mitä se on, miten se toteutetaan?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Hyvä ohjaus on monialaista yhteistyötä, kun ✓ toimijoilla on yhteinen ymmärrys tavoitteista, sisällöistä, menetelmistä ja työtavoista ✓ toimijoilla on selkeät vastuut ja työnjako ✓ kaikkien toimijoiden asiantuntemusta hyödynnetään	Luokanohjaaja / luokanopettaja seuraa oppimisessa edistymistä, oppijan hyvinvointia ja tukee oppijoita koulun arjessa, esimerkiksi oppimisen haasteiden ja puuttuvien suoritusten kartoitus yhdessä aineenopettajien kanssa.	luokanohjaajat / luokanopettajat, erityisopettajat, aineenopettajat	> Luokanvalvojat/luokanopettajat seuraavat säännöllisesti oppilaiden poissaoloja ja raportoivat niistä oppilashuoltoryhmälle. Luokanvalvoja/-opettaja puuttuu poissaoloihin poissaolomallin mukaisesti. Luokanvalvoja/-opettaja niveltää oppimisen tuen tarpeet aineenopettajille. Aineenopettajat sekä

✓ opetuksen ja koulutuksen järjestäjä koordinoi ja johtaa ohjausta ✓ ohjaus edistää luottamusta, yhteistä keskustelua ja asiantuntijuuden rajojen tunnistamista.			laaja-alaiset erityisopettajat tukevat oppimisen haasteissa Laaja-alainen erityisopettaja kokoaa oppilaiden mahdollisesti puuttuvat suoritukset ja huolehtii opintojen etenemisestä. Kesken lukuvuotta tulevien oppilaiden opintojen kokoamisesta tehdään ohje lukuvuoden aikana.
	Opettajien oppijoille tarjoama henkilökohtainen ohjaus ja huoltajaillat auttavat opintojen aikaisten valintojen suunnittelussa ja tekemisessä.	opettajat	> 7lk vanhempainilta 8-9lk vanhempainilta yhteishakuvanhempainilta Luokanvalvojien vuosittaisten huoltaja+ oppilastapaamisten yhteydessä on mahdollista keskustella valinnoista ja antaa henkilökohtaista ohjausta.
	Aineenopettajat kertovat oman aineensa jatko-opintomahdollisuuksista ja ohjaavat oppijoita oppimaan omassa aineessa.	aineenopettajat	Miten tätä toteutetaan? Aineenopet täydentää > Kielten tunneilla ohjataan käyttämään eri opiskelutekniikoita esim. sanaston opiskeluun tai rakenteiden hallintaan. Erityisesti 7. luokan alussa käydään läpi yläkoulussa vaadittavia opiskelutaitoja. Ysiluokilla käsitellään tulevaisuutta, opintoja ja työelämää.

			Luonnontieteissä tutustutaan alojen ammatteihin ja opintopolkuihin. Suomen kielen tunneilla harjoitellaan eri lukutekniikoita ja esimerkiksi koevastauksen ja esseen kirjoittamista. > Kotitaloudessa jatko-opintomahdollisuuksia on esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa kuten kokin ja leipurin koulutuksiin. Kotitaloudessa saa valmiuksia itsenäiseen elämään. Oppilaita kannustetaan ja ohjataan tutustumaan 9.luokalla hygieniapassimateriaaliin ja heillä on mahdollisuus suorittaa hygieniapassi koululla. Liikuntapainotuksessa oppilaat ovat käyneet tutustumassa URHEA-kampukseen. Päättöluokalla on käyty tutustumassa Mäkelänrinteen urheilulukion urheilulinjaan. Kuvataiteen seitsemännen luokan kurssilla tutustutaan oppiaineeseen liityviin ammatteihin. Työelämänäkökulma on säännöllisesti esillä oppitunneilla
--	--	--	---

			Reaaliaineissa harjoitellaan käsitteiden hahmottamista laajemmassa kontekstissa. Evangelisluterilaisen uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetuksessa opetetaan oppilaita yhdistämään kokonaisuuksia toisiinsa. Tunneilla opitaan aiheista erilaisten työskentelytapojen avulla, kuten kirjoittamisen ja suullisen ilmaisun keinoin. Oppiaineisiin liittyviä ammatteja ja jatko-opintomahdollisuuksia käydään läpi tunneilla eri aiheiden yhteyksissä. Maantiedossa ja biologiassa harjoitellaan käsitteiden käyttöä, ja laajempia syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä. kirjoita tähän miten ja millä luokka-asteella a) opetetaan aineen oppimista/opiskelua b) kerrotaan (jatko-opintomahdollisuuksist a)/ammateista Musiikinopetuksessa käydään läpi perusteet tiettyjen instrumenttien soittamisessa ja ohjataan tarvittaessa jatko-opintoihin esim. musiikkikouluihin ja
--	--	--	---

			musiikkiopistoihin. Käydään läpi myös musiikinopiskelun oppimispolut. Tarvittaessa valmennetaan oppilaita esimerkiksi musiikkilukioiden pääsykokeisiin.
	Oppilaanohjaajan tarjoama henkilökohtainen ohjaus ja mahdollinen pienryhmäohjaus auttaa urasuunnittelussa ja jatko-opintojen suunnittelussa.	oppilaanohjaajat	> 7.luokkalaisille ohjauskeskustelut toteutetaan ryhmässä, 8.lk pareittain sekä 9. lk yksin. Yksilöohjausta tarjotaan tarpeen mukaan kaikilla luokka-asteilla painottaen kuitenkin 8-9. luokkalaisia (vrt. tehostettu ohjaus). Yksilöohjauksessa keskustellaan mm. tavoitteista, opiskelutavoista, arjenhallinnasta, motivaatiosta ja jatko-opinnoista. Oppilaanohjaaja ohjaa oppilaan tarvittaessa oppilashuollon asiantuntijalle.
	Oppilaanohjaajan pitämät luokkamuotoiset oppilaanohjauksen tunnit.	oppilaanohjaajat	> Opotunteja on jokaisella luokka-asteella ja tuntien sisällöt ovat OPS:n mukaisia 7lk 1. ja 4. jakso 8lk 2. ja 4. jakso 9lk 1-3. jakso
	Oppijoiden elämänhallinnan tukeminen.	opiskeluhuollon asiantuntijat, luokanopettajat/luokanohjaajat	> Opiskeluhuolto esittäytyy luokissa ja kertoo palveluistaan alkusyksystä.

			Opiskeluhoito käy luokissa pitämässä oppitunnin 7lk mielenterveys, 8lk ahdistuksen hallinta, 9lk stressin hallinta Luokanvalvojat puuttuvat poissaoloihin poissaolomallin mukaisesti.
	Oppilaanohjaaja osallistuu aktiivisesti hänelle osoitettuihin ohjauksellisiin tilaisuuksiin ja tuo tietoutta oppijoille ja työyhteisöön. Oppilaanohjaaja tukee muita ohjauksen toimijoita omassa työyhteisössään.	oppilaanohjaajat	> Oppilaanohjaajat käyvät ajankohtaisissa koulutuksissa Oppilaanohjaaja toimii jatko-koulutuksen asiantuntijana työyhteisössään.
Oppilaitoskohtaisia erityishuomioita ja esim. koulun erilaisten oppijaryhmien ohjaus	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän

OHJAUS ON YHDENVERTAISTA, TASA-ARVOISTA JA EETTISESTI KESTÄVÄÄ

Tavoitteet	Mitä se on, miten se toteutetaan?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Hyvä ohjaus on yhdenvertaista, tasa-arvoista ja eettisesti kestävä, kun se ✓ luo luottamuksellisen ohjaustilanteen, johon oppija voi osallistua ja sitoutua ✓ huomioi kulttuurisen moninaisuuden ja on kielitietoista ✓ turvaa yhdenmukaisen kohtelun ja edistää yhdenvertaisuutta	Opetuksessa, kaikessa puheessa ja kanssakäymisessä kiinnitetään erityishuomiota tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen.	koko henkilöstö	> kirjoita tähän Kaikessa opetuksessa pyritään tasa-arvokasvatukseen ja yhdenvertaisuuteen. Miten tämä toteutuu? Syrjintään puututaan välittömästi.

esteettömillä ja saavutettavilla palveluilla ✓ kunnioittaa ihmisarvoa ✓ edistää itsemääräämisoikeutta ✓ edistää hyvinvointia ✓ edistää kestävän tulevaisuuden taitojen ja osaamisen hankkimista ✓ edistää jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ✓ edistää sukupuolten tasa-arvoa			Opettajat ohjaavat yhdenvertaisuutta omalla toiminnallaan. Opetuksessa huomioidaan oppilaan kielitaito ja toteutetaan kielitietoista opetusta. Koulussa huomioidaan kulttuuriin ja uskontoon liittyvät erityistarpeet (esimerkiksi ramadanin vietto). kaikki vastaa
	Oppiainekohtaisessa ohjauksessa käsitellään monipuolisesti, ennakkoluulottomasti ja tasa-arvoisesti vaihtoehtoja oppijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi.	luokanopettajat, aineenopettajat, oppilaanohjaajat	>
	Oppilaanohjauksessa ja opetuksessa esitellään monipuolisesti erilaisia koulutusvaihtoehtoja.	oppilaanohjaajat	> Koulutusvaihtoehtoja käydään läpi monipuolisesti sekä ryhmäopetuksessa että yksilökeskusteluissa 7.-9.vuosiluokilla. Yhteistyö yritysten sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa esimerkiksi vierailujen muodossa.
	Ohjaus toteutetaan tavalla, joka edistää oppijan itsetuntemusta ja luottamusta tasavertaisiin mahdollisuuksiinsa koulutuksessa ja työelämässä.	koko henkilöstö	> Koulussa käytetään monipuolisia, opetussuunnitelman mukaisia arviointimenetelmiä. Opetus järjestetään huomioiden oppilaiden tuen tarpeet ja tavat oppia. Samanaikaisopetus, erityisopettajan antamat ryhmäkohtainen tuki
Oppilaitoskohtaisia erityishuomioita ja esim.	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän

koulun erilaisten oppijaryhmien ohjaus			
--	--	--	--

OHJAUS TUKEE SIIRTYMÄVAIHEEN YHTEISTYÖTÄ

Tavoitteet	Mitä se on, miten se toteutetaan?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Hyvä ohjaus tukee laajennettua oppivelvollisuutta ja siirtymävaiheen yhteistyötä, kun se ✓ sujuvoittaa siirtymiä jatko-opintoihin, työhön tai muuhun palveluun ✓ vähentää ajanjaksoja koulutuksen ja työelämän ulkopuolella ✓ vahvistaa kodin ja koulun/oppilaitoksen välistä yhteistyötä ✓ tukee monialaista yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa (esimerkiksi yhteistyö opiskeluhuollon ja nuorisotoimen kanssa) ✓ on koordinoitua ja johdettua opetuksen ja koulutuksen järjestäjän taholta ✓ rakentuu toimintatavoista, jotka ovat ohjausvastuiden mukaisesti yhdessä sovittuja	Espoossa on käytössä esi- ja alkuopetuksen pedagogisen yhteistyön toimintamalli. Koulutulokkaille järjestetään tutustumispäivä. Koulutulokkaiden huoltajille järjestetään koulutulokasinfotilaisuus.	luokanopettajat, rehtori, erityisopettajat	> kirjoita tähän
	1. luokan huoltajien kanssa käydään koulunaloituskeskustelut.	luokanopettajat	> kirjoita tähän
	Pidetään dialogisia vanhempainiltoja.	kaikki opettajat, rehtori, sidosryhmät	> kirjoita tähän
	1. luokan oppijoita ohjataan koululaisen taidoissa sekä ryhmän jäsenyydessä. Kummioppilastoiminta tukee koulun aloitusta.	luokanopettajat, erityisopettajat, aineenopettajat, kummioppilaat	
	Pidetään huoltajainfoja liittyen 6. ja 7. luokkien nivelvaiheeseen.	luokanopettajat, aineenopettajat, erityisopettajat	> Rehtori pitää 6.luokan huoltajille infon
	Annetaan ohjausta 6.-luokkalaisille ja heidän huoltajilleen yläkoulun hakumenettelyyn liittyen.	luokanopettajat	> kirjoita tähän
	6. luokan oppijan ja huoltajien kanssa käydään arviointikeskustelu, jossa samalla annetaan nivelvaiheen ohjaavaa palautetta. Keskustelurunko toimii tiedonsiirtolomakkeena yläkouluun.	luokanopettajat	> kirjoita tähän
	6. luokan oppijoiden ja huoltajien yläkouluun tutustuminen ja huoltajainfot.	aineenopettajat, oppilaanohjaajat,	> kirjoita tähän

		rehtori	
	Suunnitellaan kesken lukuvuotta tulevien tai koulua tai luokkaa vaihtavien ohjaaminen ja ryhmäyttäminen. Hyödynnetään Espoon kiusaamisen vastaista suunnitelmaa ja suunnitellaan jatkuvan ryhmäytyksen toimet.	luokanopettajat/ luokanohjaajat, kaikki opettajat omalta osaltaan	> kirjoita tähän
	Uusien yläkoululaisten ohjaaminen ja ryhmäyttäminen. Espoossa on käytössä seitsemäsluokkalaisten ryhmäytyksen starttipäivän malli.	luokanopettajat/ luokanohjaajat, rehtori, aineenopettajat, oppilaanohjaajat, tukioppilaat, opiskeluhuollon toimijat, sidosryhmät	Syksyisin järjestetään 7. luokkalaisille ryhmäytyspäivä. Oppilaanohjauksen tunneilla ryhmäyttäviä tehtäviä. Kaikki opettajat ryhmäyttävät oppilaita tunneillaan.
	Kummioppilaat tukevat uusia oppijoita 1. luokan tai esiopetuksen oppijoita. Tukioppilaat tukevat uusia oppijoita 7. luokan opintojen alussa ja järjestävät yhteisöllisiä tapahtumia.	luokanopettajat, tukioppilasohjaajat, luokanvalvojat	Tukioppilaat jaetaan työpareihin/-ryhmiin, joille annetaan omat 7. vastuuluokat. He ovat mukana uusien 7.-luokkalaisten ryhmäytyspäivässä näiden luokkien mukana sekä tarvittaessa muussa ryhmäytystoiminnassa. Lisäksi tukioppilaat organisoivat erilaisia yhteisiä tapahtumia ja tempauksia lukuvuoden aikana juhlapäivinä, kuten halloweenina sekä vappuna.
	Yhteishausta tiedottaminen, huoltajan kuuleminen sekä hakuun valmistautuminen ja määräajoista muistuttaminen erilaisin viestintätavoin.	oppilaanohjaajat, rehtori	> Yhteishausta tiedotetaan Wilmaa käyttäen. Huoltajien kuulemisen käytännöt viestitään ajoissa huoltajille. Yhteishakua koskeva vanhempainilta toteutetaan joulukuussa.

			Vanhempainillasta kutsut hyvissä ajoin.
	Yhteishaun sekä muiden hakujen ohjaaminen, seuranta ja hakuvelvollisuuden toteutumisen valvonta.	oppilaanohjaajat	> Oppilaanohjaajat ohjaavat ja seuraavat hakeutumista sekä valvovat opiskelupaikan vastaanottamista. Ilmoitus kunnan oppivelvollisuusvalvojalle, mikäli paikkaa ei ole.
	Yhteistyö muihin oppilaitoksiin ja esiopetukseen on tärkeää mm. joustavien oppijasiirtojen kannalta.	rehtori, erityisopettajat, luokanopettajat, oppilaanohjaajat	Keväällä järjestetään nivellykset, joissa kuullaan lähettävien koulujen opettajia. Kesken lukuvuotta tulevan oppilaan nivellysprosessia jäsennellään.
	Vuoden aikana niiden 17-vuotta täyttävien oppilaiden, jotka eivät saa päättötodistusta lukuvuoden loppuun mennessä, ohjaaminen hakemaan aikuisten perusopetukseen, muuhun oppivelvollisuuskoulutukseen tai perustellusta syystä omassa koulussa opintojen jatkamista enintään vuodeksi.	oppilaanohjaajat, rehtori	Oppilaanohjaajat selvittävät hyvissä ajoin oppilaat joita koskee hakeutuminen aikuisten perusopetukseen. Oppilaanohjaaja tiedottaa sekä ohjaa hakuprosessissa.
	Päättötodistuksen liitteeksi tulostetaan oppilaan HOJKS / oppilaskohtaisten tukitoimien suunnitelma kahtena kappaleena.	rehtori	> kirjoita tähän
	Kevään jatko-opintohakujen (mm. perusopetuksen jälkeisen koulutuksen yhteishaku) tulosten tultua kesällä tapahtuva ohjaus muihin oppilaitoksiin ja opetusmuotoihin niiden oppilaiden osalta, jotka eivät ole saaneet paikkaa tai hakeneet minnekään. Ohjataan tarvittaessa esim. ohjaamotalon ohjauspalveluihin. Kesken lukuvuotta perusopetuksen päättävien oppijoiden ohjaus- ja valvontavastuu sekä ilmoitusvelvollisuus kestää yhden kuukauden.	oppilaanohjaajat	> Oppilaanohjaajat ovat tavattavissa koululla tulosten julkaisupäivänä.
	Opetuksen järjestämisen kannalta olennaisen tiedon siirto pyynnöstä toiselle asteelle uuden lukuvuoden alettua.	rehtori, erityisopettajat, luokanohjaajat, kuraattori, psykologi,	Toisen asteen koululle toimitetaan pyydettyä tietoa. Laaja-alainen erityisopettaja koordinoi

		terveydenhoitaja, oppilaanohjaajat, aineenopettajat	tiedon keruuta ja välittämistä opetuksen osalta
	Ammatillisessa oppilaitoksessa, lukioissa sekä TUVA-koulutuksessa aloittaneiden oppijoiden erityisen tuen / oppilaskohtaisen tuen päätökset postitetaan kyseisen oppilaitoksen rehtorille.	rehtori	> kirjoita tähän
	Tarkistetaan, että entiset oppijat jatkavat oppivelvollisuutensa suorittamista. Vailla opiskelupaikkaa olevat ilmoitetaan asuinkunnalle ensisijaisesti VALPAS-järjestelmän avulla. Ohjataan tarvittaessa esim. ohjaamotalon ohjauspalveluihin. • Kesken lukuvuoden valmistuneiden osalta tarkistaminen kuukauden kuluttua päättötodistuksen saamisesta. • Keväällä päättötodistuksen saaneiden osalta OPH määrittelee seuraavan syksyn ilmoituspäivämäärän.	oppilaanohjaajat, rehtori	> Oppilaanohjaaja kirjaa ilman opiskelupaikkaa jääneet sekä opiskelupaikan vastaanottamatta jättäneet perusopetuksen päättäneet nuoret Valpas järjestelmään kansallisten ohjeiden mukaisesti.
Oppilaitoskohtaisia erityishuomioita ja esim. koulun erilaisten oppijaryhmien ohjaus	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän

OHJAUS TUKEE URASUUNNITTELUTAITOJA

Tavoitteet	Mitä se on, miten se toteutetaan?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Hyvä ohjaus tukee urasuunnittelutaitojen kehittymistä, kun ✓ oppijan elinikäisen oppimisen taidot kehittyvät ✓ ohjaus tähtää tulevaisuuteen ja huomioi oppijan motivaation ja valmiudet hakeutua jatko-opintoihin	Oppijoita ohjataan hakemaan tietoa eri lähteistä ja palveluista. Tiedonhallintataitoja opetellaan suunnitelmallisesti.	oppilaanohjaajat, aineenopettajat, erityisopettajat, luokanohjaajat/ luokanopettajat	>Miten tiedonhallintataitoja opetetaan? Aineenopet vastaavat Oppilaanohjauksen tunneilla perehdytään etenkin työnhakuun ja jatko-opintoihin liittyviin palveluihin/lähteisiin.

✓ ohjaus mahdollistaa realistisen urasuunnitelman laatimisen. ✓ oppijan taidot hyödyntää tietoa ja tehdä päätöksiä kehittyvät ✓ oppija yhdistää vahvuuksiaan koulutusvaihtoehtoihin ✓ oppija tunnistaa omia kiinnostuksen kohteitaan, mahdollisuuksiaan ja tuen tarpeitaan ✓ oppijan urasuunnittelutaidot sekä usko tulevaisuuteen vahvistuvat ✓ ohjaus valmentaa jatkokoulutusvalintaan ja sitouttaa oppijan tähän prosessiin ✓ ohjaus avaa koulutusvaihtoehtojen vaikutuksia uravaihtoehtoihin.			Suomen kielen tunneilla harjoitellaan aktiivisesti tiedonhakua, lähteiden käyttöä ja lähdekritiikkiä. Vieraiden kielten tunneilla ohjataan käyttämään nettisanakirjoja tarkoituksenmukaisesti ja vertailemaan eri synonyymeja. Luonnontieteissä harjoitellaan tiedonhakutaitoja esimerkiksi projektitöissä. Liikunnassa oppilaat etsivät tietoa eri liikuntalajeihin- ja taitoihin liittyvissä asioissa ja opettelevat soveltamaan sitä käytännössä. Kotitaloudessa ohjataan oppilaita hakemaan aineeseen liittyvää tietoa ja käyttämään sitä aktiivisesti omassa arjessaan erityisesti itsenäistyessään. Reaaliaineissa tiedonhaku ja lähdekritiikin opettelu on keskeinen osa opiskelua. Valmistavalla luokalla harjoitellaan internetin ja nettisanakirjojen käyttöä, tiedonhakua ja lähdekritiikkiä.
	Oppijoille järjestetään tilaisuuksia tutustua kouluihin ja oppilaitoksiin sekä jatko-opintoihin avoimissa ovissa, oppilaanohjauksen tunneilla koulussa / esittelykiertueilla sekä osana oppiaineiden opetusta.	oppilaanohjaajat aineenopettajat, erityisopettajat, luokanohjaajat, luokanopettajat, rehtori	>9. luokkalaisten opotunneilla käy monipuolisesti vierailijoita toisen asteen oppilaitoksista. 9. lk mahdollisuus kahteen omatoimiseen tutustumiseen

			koulupäivän aikana. 8. luokkalaisilla mahdollinen Omnia-vierailu.
	Arvioidaan oppijan tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarve oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta, suunnitellaan ohjauksen antaminen ja toteutetaan yksilöllisen suunnitelman mukaan ja kirjataan oma opiskelusuunnitelmani lomakkeelle omon kommentit kenttään. Tehostettua ohjausta voi antaa moni koulun toimija monella eri tavalla ja sitä voidaan toteuttaa myös moniammatillisesti.	oppilaanohjaajat	>Oppilailla on mahdollisuus tehostettuun ohjaukseen tilanteen/tarpeen mukaan, kirjataan oppilaan omaan opiskelusuunnitelmaan.
	Oppilaanohjauksessa ja oppiaineiden opetuksessa esitellään monipuolisesti erilaisia ammatteja ja tehdään mahdollisuuksien mukaan tutustumiskäyntejä.	luokanopettajat, aineenopettajat, oppilaanohjaajat	> Ammatit teemana erityisesti 8lk oppilaanohjauksen tunneilla. Yritysyhteistyöt 8.luokalla. 9-luokan TET-jakso tuo käsitystä ammateista 9. luokalla tutustutaan yrityksiin mm. yrityssuunnistuksen avulla Aineenopettajat esittelevät omaan aineeseensa liittyviä ammatteja.
Oppilaitoskohtaisia erityishuomioita ja esim. koulun erilaisten oppijaryhmien ohjaus	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän

OHJAUS EDISTÄÄ VAIKUTTAVAA TYÖELÄMÄYHTEISTYÖTÄ

Tavoitteet	Mitä se on, miten se toteutetaan?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
------------	-----------------------------------	---------------------	---------------------------

Hyvä ohjaus edistää vaikuttavaa työelämä - yhteistyötä perusopetuksessa, kun ✓ tukee ja kehittää oppijan työelämä- ja työnhakutaitoja monialaisena yhteistyönä ✓ edistää hyvinvointia ja toimijuutta opiskelua työuran muutoksissa ✓ tukee osaamisen kehittämistä opintojen ja työelämän eri vaiheissa ✓ tarjoaa tilan tunnistaa omia vahvuuksia, rakentaa verkostoja ja suunnata eteenpäin ✓ oppijan työelämävalmiudet ja työelämätaidot kehittyvät ✓ ohjaus tarjoaa mahdollisuuksia oppia tuntemaan eri ammattialoja, työaloja ja yrittäjyyttä ✓ ohjaus linkittää työelämän tutustumisjaksot (TET) kiinteästi opetukseen ✓ ohjaus on suunniteltua ja tavoitteellista, ja sitä arvioidaan sekä kehitetään jatkuvasti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi	Oppijoilla on ikäkaudelle sopivia koulun sisäisiä vastuutehtäviä. Oppija pääsee osallistumaan ja seuraamaan koulun eri ammatteja.	luokanopettajat, luokanvalvojat, kaikki opettajat	> kiertävä ruokalajärjestäjän vastuu tuo käsitystä keittiö-alan ammateista.
	TET-jaksolla tai muulla työelämään tutustumiskäynnillä oppija pääsee aidosti tutustumaan työelämään. TET-jakson oppia hyödynnetään oppiainerajoja ylittäen ja moniammatillisesti.	oppilaanohjaajat, luokanohjaajat, aineenopettajat, rehtori	> 9.lk TET-jakso 27.10-7.11.2025. Ylimääräisiä TET- jaksoja on mahdollista järjestää myös tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen oppilaille.
	Oppilaanohjaajat ja opettajat käyvät aktiivisesti työelämäyhteistyöhön liittyvissä koulutuksissa ja tuovat uutta tietoa ja osaamista koululle ja opetukseen.	oppilaanohjaajat, aineenopettajat, rehtori	> Oppilaanohjaajat tekevät yhteistyötä toisen asteen oppilaitosten sekä yritysten kanssa.
	Yritteliäisyyteen kannustaminen ja yrittäjyyteen tutustuminen sekä yritysvierailut. Oppijat pääsevät osallistumaan johonkin koulun ulkopuoliseen työelämään tutustumiseen (esim. Yrityskylä).	luokanopettajat/ luokanohjaajat, aineenopettajat, oppilaanohjaajat	> 9 lk Yrityskylään tammikuussa 2026. 8lk Yrityslähettiläs vierailee 8.lk Mahdolliset yritysvierailut
	Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan OPE-TET-päiviä.	opettajat, rehtori	> kirjoita tähän
Oppilaitoskohtaisia erityishuomioita ja esim. koulun erilaisten oppijaryhmien ohjaus	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän	> kirjoita tähän

